

JIZZAX MAXSUS INDUSTRIAL ZONASIGA XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISHNING ZAMONAVIY YO‘NALISHLARI

Ubaydullayeva Bonu Olimjon qizi

Sambhram universiteti magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20425044>

Annotatsiya: mazkur tezida Jizzax maxsus industrial zonasiga xorijiy investitsiyalarni jalb etishning zamonaviy yo‘nalishlari, investitsion jozibadorlikni oshirish omillari hamda hududda yaratilayotgan iqtisodiy va huquqiy shart-sharoitlar tahlil qilingan. Shuningdek, maxsus iqtisodiy zonalarda qo‘llanilayotgan soliq va bojxona imtiyozlari, raqamli boshqaruv tizimlari hamda innovatsion infratuzilmaning investitsiya faolligiga ta‘siri yoritilgan. Tezida xorijiy tajribalar asosida investitsiya muhitini yanada takomillashtirish bo‘yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: xorijiy investitsiya, investitsiya muhiti, maxsus industrial zona, erkin iqtisodiy zona, investitsion jozibadorlik, innovatsion infratuzilma, soliq imtiyozlari, bojxona preferensiyalari, raqamli iqtisodiyot, hududiy rivojlanish, sanoat zonolari, investorlar faoliyati.

Hozirgi globallashtirish sharoitida xorijiy investitsiyalarni jalb qilish milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish, yangi texnologiyalarni joriy etish va sanoat tarmoqlarini modernizatsiya qilishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Jahon amaliyotida maxsus industrial zonalar iqtisodiy o‘rni jadallashtirish, eksport hajmini oshirish hamda yuqori texnologiyali ishlab chiqarishni rivojlantirishning samarali vositasi sifatida e‘tirof etilmoqda. Shu sababli ko‘plab davlatlar investorlar uchun qulay biznes muhitini yaratishga alohida e‘tibor qaratmoqda [1].

O‘zbekiston Respublikasida ham so‘nggi yillarda investitsiya siyosatini liberallashtirish, sanoat hududlarini rivojlantirish hamda xorijiy kapitalni jalb qilish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, Jizzax maxsus industrial zonasi mamlakatning strategik sanoat hududlaridan biri sifatida tashkil etilib, unda elektrotexnika, avtomobilsozlik, qurilish materiallari, kimyo va farmatsevtika yo‘nalishlarida ishlab chiqarish korxonalari faoliyati yo‘lga qo‘yilgan [2]. Mazkur zona hududiy iqtisodiyotning sanoat salohiyatini oshirish, yangi ish o‘rinlarini yaratish va eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirishda muhim o‘rin egallaydi.

Jizzax maxsus industrial zonasining investitsion jozibadorligini oshirishda davlat tomonidan yaratilayotgan iqtisodiy imtiyozlar muhim ahamiyat kasb etmoqda. Jumladan, investorlar uchun foyda solig‘i, yer solig‘i, mol-mulk solig‘i va bojxona to‘lovlari bo‘yicha bir qator preferensiyalar joriy etilgan. Bunday yengilliklar xorijiy investorlarning moliyaviy xarajatlarini kamaytirib, investitsiya loyihalarining iqtisodiy samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda [3]. Shu bilan birga, hududda elektr energiyasi, tabiiy gaz, suv ta‘minoti, transport-logistika tarmoqlari va zamonaviy kommunikatsiya infratuzilmasining rivojlantirilishi sanoat korxonalarining uzluksiz faoliyat yuritishi uchun qulay sharoit yaratmoqda.

Bugungi kunda investitsiya muhitini yaxshilashda raqamli iqtisodiyot texnologiyalaridan foydalanish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Elektron hukumat tizimi, onlayn litsenziyalash va elektron hujjat aylanish tizimlarining joriy etilishi investorlar uchun ortiqcha byurokratik to‘siqlarni kamaytirishga yordam bermoqda [4]. Ayniqsa, “yagona darcha” tamoyili asosida xizmat ko‘rsatish tizimining shakllantirilishi xorijiy investorlarning hujjatlashtirish jarayonlarini

soddalashtirib, vaqt va mablag' sarfini qisqartirmoqda. Bu esa investitsion muhitning shaffofligi va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, xalqaro tajribalar tahlili shuni ko'rsatadiki, industrial zonalar faoliyatida innovatsion boshqaruv mexanizmlaridan foydalanish investitsiyalar oqimini sezilarli darajada oshiradi. Xitoyning Shenzhen, Janubiy Koreyaning Incheon va Singapurning Jurong industrial hududlari tajribasi sanoat zonalarida ilmiy-innovatsion markazlarni tashkil etish, logistika tizimlarini raqamlashtirish va eksportga yo'naltirilgan ishlab chiqarishni rivojlantirish samarali natija berishini ko'rsatmoqda [5]. Shu nuqtai nazardan, Jizzax maxsus industrial zonasida ham zamonaviy logistika markazlari, innovatsion texnoparklar va raqamli boshqaruv platformalarini rivojlantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Bundan tashqari, hududda davlat-xususiy sheriklik asosida investitsiya loyihalarini amalga oshirish xorijiy investorlarning faolligini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. Xususiy sektor va davlat hamkorligida ishlab chiqarish korxonalarini tashkil etish, transport infratuzilmasini rivojlantirish hamda eksport faoliyatini qo'llab-quvvatlash investitsion muhitni yanada yaxshilash imkonini beradi. Ayniqsa, ekologik xavfsizlikni ta'minlash, “yashil iqtisodiyot” tamoyillarini joriy etish va energiya tejamkor texnologiyalardan foydalanish industrial zonaning xalqaro investitsiya bozoridagi raqobatbardoshligini oshiradi [6].

Xulosa qilib aytganda, Jizzax maxsus industrial zonasiga xorijiy investitsiyalarni jalb etishda soliq va bojxona imtiyozlari, zamonaviy muhandislik-kommunikatsiya infratuzilmasi, raqamli boshqaruv tizimlari hamda innovatsion texnologiyalar muhim omillar sifatida namoyon bo'lmoqda. Hududda investorlar uchun yaratilayotgan qulay iqtisodiy va huquqiy sharoitlar ishlab chiqarish hajmini kengaytirish, yuqori texnologiyali korxonalarni tashkil etish hamda eksportbop mahsulotlar ulushini oshirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, logistika tizimlarini rivojlantirish, transport infratuzilmasini modernizatsiya qilish va “yagona darcha” tamoyili asosida boshqaruv xizmatlarini takomillashtirish investitsiya jarayonlarining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, hududda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini keng joriy etish, ekologik xavfsiz va energiya tejamkor texnologiyalardan foydalanish ham investitsion jozibadorlikni oshiruvchi ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Jahon tajribasi asosida innovatsion texnoparklar, ilmiy-ishlab chiqarish markazlari va raqamli sanoat platformalarini rivojlantirish orqali Jizzax maxsus industrial zonasining xalqaro investitsiya bozoridagi raqobatbardoshligini yanada mustahkamlash mumkin.

Bundan tashqari, xorijiy investorlar bilan uzoq muddatli hamkorlik aloqalarini yo'lga qo'yish, malakali kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish hamda hududning eksport salohiyatini oshirish orqali milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishiga erishiladi. Natijada, Jizzax maxsus industrial zonasi nafaqat hududiy sanoat markazi, balki xalqaro investitsiyalarni jalb etuvchi zamonaviy innovatsion iqtisodiy hudud sifatida rivojlanish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2013-yil 18-martdagi PF-4516-sonli “Jizzax maxsus industrial zonasini tashkil etish to'g'risida”gi Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi. O'zbekistonda erkin iqtisodiy zonalar faoliyati bo'yicha statistik ma'lumotlar. – Toshkent, 2024. – 56 b.
3. O'zbekiston Respublikasi Soliq qo'mitasi. Maxsus iqtisodiy zonalar uchun soliq imtiyozlari va preferensiyalar tizimi. – Toshkent, 2024. – 42 b.

4. [O‘zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi](#) Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumat tizimi rivojlanishi bo‘yicha hisobot. – Toshkent, 2024. – 74 b.
5. [The World Bank](#). *Special Economic Zones: Performance, Lessons Learned and Implications for Zone Development*. – Washington DC, 2023. – 112 p.
6. [UNCTAD – United Nations Conference on Trade and Development](#). *World Investment Report 2023: Investing in Sustainable Energy for All*. – Geneva, 2023. – 286 p.
7. [Asian Development Bank](#). *Industrial Zone Development and Regional Economic Growth in Central Asia*. – Manila, 2022. – 98 p.
8. Qodirov A. Hududiy iqtisodiyot va investitsion rivojlanish asoslari. – Toshkent: “Iqtisodiyot”, 2021. – 248 b.
9. Abdurahmonov Q.X. Investitsiyalar iqtisodiyoti. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2020. – 312 b.
10. Vahobov A.V., Xajibakiyev Sh.X. Xorijiy investitsiyalarni jalb etishning zamonaviy mexanizmlari. – Toshkent: “Innovatsion rivojlanish”, 2022. – 186 b.